

Náučný chodník Horné lúky

Kraj:	Košický
Okresy:	Rožňava a Košice-okolie
Geomorfologické jednotky:	Volovské vrchy a Slovenský kras
Geologická jednotka:	gemerské pásmo
Chránené územia:	Národný park Slovenský kras a národná prírodná rezervácia Zádielska tiesňava
Prístup:	bus Hačava
Východisko:	Hačava
Trasa:	Hačava - sedlo Krížna poľana - Hačavské sedlo - turistické rázcestie Bezvody (Z × M) - rázcestie Na skale (Z × M)
Dĺžka, prevýšenie:	7 km, prevýšenie 270 m
Čas prechodu:	2,5 h
Počet zastávok:	7
Náročnosť:	stredne náročná trasa

Zameranie chodníka: prírodovedné, historické

Typ chodníka: samoobslužný, peší, líniový, obojsmerný, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Trasa vedie po zelenej, modrej a zelenej turistickej značke.

Rok otvorenia: ?

Aktuálny stav: Informačné panely sú v dobrom stave.

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Obecný úrad Hačava, Hačava 39, 044 02 Turňa nad Bodvou, tel. 055 / 4662 525

Poznámka: Trasa končí na okraji Zádielskej planiny na turistickom rázcestí (Z × M) Na skale, kadiaľ prechádza náučný chodník Zádielska tiesňava.

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Hačava. Maličká horská obec na kontakte Slovenského krasu a Volovských vrchov juhozápadne od Medzeva v závere vyše 4 km dlhej krasovej Hájskej doliny. Prvá zmienka je o nej ako o opustenej obci z roku 1409. Bola založená nemeckými baníkmi, neskôr sa prisťahovali Valasi (rusínski pastieri). Obyvateľstvo sa zaoberalo pôvodne ťažbou železnej rudy, neskôr pasením, drevorubačstvom, výrobou sediel a dreveného riadu, pálením dreveného uhlia. Nachádza sa tu gréckokatolícky kostol Narodenia Presvätej Bohorodičky s predstavanou vežou z roku 1760 a ikonostasom z roku 1890 a zachovaná ľudová architektúra (drevenice).

Národná prírodná rezervácia Zádielska tiesňava. Do roku 2023 chránené územie na sever od Zádiela v Slovenskom krase vyhlásené v roku 1954 (dnes zóna A Národného parku Slovenský kras) na ochranu jedinečného reliéfu mohutnej krasovej tiesňavy, oddelujúcej planiny podcelku Horný vrch a Zádielsku planinu, a prirodzených geobiocenóz Slovenského krasu so zastúpením zriedkavých endemických a reliktných druhov flóry a fauny. Tiesňava vznikla zarezávaním sa Blatnického potoka do krasovej planiny a prepadnutím stropov chodieb a jaskýň. Má dĺžku 4 km, hĺbku asi 300 m a šírku okolo 10 m. Charakteristická je modelácia skalných stien opadávaním a eróznou činnosťou potoka (trhliny a drobné jaskynky v skalných stenách, usypiskové kužele, obrie hrnce) a inverzia vegetačných pásiem. Geomorfologickou zvláštnosťou je nápadná skalná veža **Cukrová homoľa**, modelovaná vodnou eróziou, zvetrávaním a gravitačnými procesmi. Na výslnné okraje planiny sa viažu xerothermné (sucho- a teplomilné) druhy, napr. hadomor rakúsky (*Scorzonera austriaca*), prilbica jednojová (*Aconitum anthora*) a cesnak žltý (*Allium flavum*). Na dne tiesňavy rastie jazyk jelení (*Asplenium scolopendrium*) či prvosenka holá (*Primula auricula*). Tiesňava je jednou z najbohatších lokalít ulitníkov v strednej Európe. Rezervácia leží na území Národného parku Slovenský kras, Biosférickej rezervácie Slovenský kras, lokality Zoznamu svetového dedičstva UNESCO Jaskyne Slovenského krasu a Aggteleckého krasu, v rámci územia európskeho významu Horný vrch ako aj v chránenom vtáčom území Slovenský kras (dve posledné sú súčasťou sústavy Natura 2000).

Hájske vodopády. Sériá vodopádov na Hájskom potoku v úzkej krasovej Hájskej doline v Slovenskom krase severne nad obcou Háj smerom na Hačavu. Najvyšší z nich má výšku 7 m. Na dne potoka sa tvorí penovec.

Hačavská jaskyňa. Jaskyňa na severnom okraji Zádielskej planiny v Slovenskom krase juhozápadne od Hačavy. Označovaná je aj ako Partizánska, pretože počas druhej svetovej vojny sa v nej ukrývalo miestne obyvateľstvo a partizáni. V súčasnosti je suchá, asi 200 m dlhá, tvorená dvoma väčšími

dómami. Je verejnosti neprístupná (vstup do nej je zakázaný).

Volovské vrchy. Rozľahlé, až 70 km dlhé a vyše 30 km široké pohorie východo-západného smeru na juhu východného Slovenska zhruba medzi Dobšinou, Rožňavou, Medzevom, Košicami, Margecanmi, Krompachmi, Spišskou Novou Vsou a Dedinkami. Susedí na juhu s Revúckou vrchovinou, Rožňavskou kotlinou, Slovenským krasom a Košickou kotlinou, na severe s Čiernou horou, Hornádskou kotlinou a Slovenským rajom (podcelkom Spišsko-gemerského krasu) a na západe krátko so Stolickými vrchmi. Má komplikovanú vrásovo-zlomovú štruktúru i geologickú stavbu, v ktorej prevládajú paleozoické slabo premenené horniny (fylity, paleovulkanity) s výskytom železných a polymetalických rúd, sadrovca, magnezitu. Pri severnom a východnom okraji sa vyskytujú mezozoické vápence a dolomity (Galmus a oblasť okolo Folkmarskej skaly a Červenej skaly). Pomerne na veľkej ploche presahuje nadmorská výška 1 000 m, najvyšším je vrch Skalisko (1 293 m n. m.) v masíve Volovca v juhozápadnej časti pohoria severne nad Čučmou. Prevláda hornatinový, hladko modelovaný reliéf, len okolo Hnilca a Belej sa vytvorili širšie doliny až brázdy s miernejšie rezaným (podvrchovinným) reliéfom (Hnilecké podolie, Hámorská brázda). Zhruba rovnobežne so severnou hranicou pohorie naprieč - medzi Dedinkami a Margecanmi - preteká Hnilec hlbokou členitou dolinou, pozdĺž severnej hranice pohoria tečie Hornád, vo vnútri pohoria pramení napr. Bodva. Prevažne zalesnené pohorie s nevelkými pôvodne baníckymi sídlami križuje viacero cestných komunikácií vysoko ležiacimi sedlami (Dobšinský kopec, Grajnár, Súľová, Úhornianske sedlo, Štóske sedlo) a prechádza ním (dolinou Hnilca) železničná trať Červená Skala - Margecany.

Národný park Slovenský kras. Velkoplošné chránené územie na južnom Slovensku pri hraniciach s Maďarskom zaberajúce takmer celý geomorfologický celok Slovenský kras s maličkými presahmi do susedných celkov (Juhoslovenská kotlina a Volovské vrchy) zhruba medzi Gemerskými Teplicami, Kečovom, slovensko-maďarskou štátnou hranicou, Moldavou nad Bodvou, Jasovom, Hačavou a Štítnikom s výnimkou dien dolín Štítnika, Slanej a Turne, vyhlásené v roku 2002 na mieste predchádzajúcej rovnomennej chránenej krajinnej oblasti (z roku 1973); novo bol Národný park Slovenský kras, jeho zóny a ochranné pásmo vyhlásené s účinnosťou od roku 2024. Najväčšie súvislé krasové územie na Slovensku (na ktoré za hranicou v Maďarsku nadväzuje Aggtelecký kras s národným parkom Aggteleki Nemzeti Park) geologicky budujú najmä karbonátové horniny (rôzne druhy vápencov, dolomitov, bridlíc a p.) na seba nasunutých príkrovov. Tento do paroviny zarovnaný okraj Slovenského rudohoria bol po výzdvihu pri tektonických pohyboch rozčlenený až 400 m hlbokými kaňonovitými prielomovými dolinami Štítnika, Slanej, Blatného potoka (Zádielska dolina) a Hájskeho potoka na náhorné krasové plošiny - planiny (Koniar, Plešivská p., Silická p., Zádielska p., Jasovská p., Horný vrch, Dolný vrch) - s bohatstvom dokonale vyvinutých povrchových i podzemných krasových foriem (v roku 2017 bolo na území Slovenského krasu evidovaných takmer 1 200 jaskýň). Územie národného parku je súčasťou plošne rozsiahlejšej Biosférickej rezervácie Slovenský kras vyhlásenej v rámci medzinárodnej siete biosférických rezervácií programu UNESCO Človek a biosféra v roku 1977 ako prvej na Slovensku, a to aj pre pestrosť a zachovalosť flóry (endemit chudôbka drsnoplodá Kláštorského - *Draba lasiocarpa* subsp. *klasterskyii*) a fauny. Národný park tvorí podstatnú časť územia lokality Jaskyne Slovenského krasu a Aggteleckého krasu pripísanej v roku 1995 do Zoznamu svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO. Územie národného parku sa prekrýva s mnohými územiaми európskeho významu a chráneným vtáčím územím Slovenský kras (obe posledné kategórie sú súčasťou sústavy Natura 2000).

Názvy informačných panelov

1. Horné lúky (úvodné info o náučnom chodníku)
2. Informácie o NP Slovenský kras
3. Obec Hačava

4. Obhospodarovanie krajiny
5. Živočíšstvo
6. Rastlinstvo
7. Horné lúky (*úvodné info o náučnom chodníku*)

Panely v teréne nie sú označené názvom náučného chodníka ani nie sú číslované.

